

DET NASJONALE STATSADVOKATEMBETET

Riksadvokaten
Postboks 2102 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

23/1118 - 2 / FRA007

02.10.2023

Inspeksjonsrapport av Etterretningsseksjonen for fellesoperative tjenester ved Kripos

Innledning

Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST) gjennomførte inspeksjon av Etterretningsseksjonen for fellesoperative tjenester ved Kripos 24. august 2023. Embetet var under inspeksjonen representert ved statsadvokatene Geir Evanger, Anne Karoline Bakken Staff og Frederik G. Ranke. Fra Kripos møtte: Avdelingsleder Ole Jørgen Arvesen (Avdeling for fellesoperative tjenester), assisterende avdelingsleder Agnes Beate Morland Hemiø (Retts- og påtaleavdelingen), seksjonsleder Guro Skjerve (Etterretningsseksjonen) seksjonsleder Anne Cecilie Dessarud (Påtaleseksjonen), politiadvokat Trine Frantzen, etterretningsleder Ole-Wilhelm Skagsoset, etterretningsleder 3, Gudrun Enoksen, etterretningsleder 3 og politiinspektør Andreas H. Lund.

Etterretning er en styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener for å danne grunnlag for beslutninger.

Etterretningsseksjonen produserer ikke direkte saker som NAST har det endelige påtaleansvaret for, men er likevel en viktig leverandør av opplysninger til bruk i sakene som øvrige seksjoner ved Kripos etterforsker.

Organisering og rekruttering

Etterretningsseksjonen er inndelt i tre enheter: Avsnitt for analyse som består av 13 medarbeidere, Politiets etterretningspunkt bestående av elleve medarbeidere og Avsnitt for fagutvikling og tiltakskoordinering som består av ni medarbeidere. Seksjonen teller totalt 37 stillingshjemler hvorav 34 p.t. er fylt. Arvesen understreket at Etterretningsseksjonen ved Kripos i stadig sterkere grad rigges rundt fagpersoner som har den nødvendige utdanning og erfaring. Derfor konkurrerer seksjonen i en viss grad med Forsvaret og PST. Det ble påpekt at mange veksler mellom å arbeide

for E-tjenesten, PST og Etterretningsseksjonen. Avdelingsleder Arvesen var fornøyd med Etterretningsseksjonens evne til å rekruttere gode medarbeidere.

Etterretningsseksjonens rolle og ansvar ved Kripos

Avdelingsleder Arvesen og seksjonsleder Skjerve redegjorde for Etterretningsseksjonens organisering og plass i Kripos. Skjerve viste til endringene i politiets etterretning siden 1990-tallet. Utviklingen av kunnskapssamfunnet innebærer at etterretning blir stadig viktigere for politiet og Etterretningsseksjonen har stadig tettere kontakt med Politidirektoratet.

Arvesen viste til både Totalberedskapskommisjonen og Forsvarskommisjonens utredninger som har påpekt at sikkerhetsbildet rundt Norge innebærer at én enkelt hendelse, kan gjøre seg gjeldene for ulike myndigheter (politi, sikkerhetstjenestene og Forsvaret). Spesielt innen cyber og mistanke om sammensatt virkemiddelbruk. Arvesen og Skjerve understreket at internasjonal kriminalitet påvirker Norge. Europol har utviklet seg fra å ha hovedvekt på analyse til å bli mer operasjonell. Dette påvirker innretningen på etterretningsproduktene og organiseringen av fagområdet.

Politiet har behov for etterretning som beslutningsstøtte for å utøve kunnskapsbasert ledelse, styring og utvikling. Det er etablert etterretningsfunksjoner i samtlige politidistrikt og i Kripos, Økokrim, Politiets utlendingsenhet og Utrykningspolitiet. Det skal arbeides systematisk med etterretningsproduksjon på alle nivåer i politiet i det daglige og ved kriser og ekstraordinære hendelser. Etterretningsseksjonens hovedoppdrag er å koordinere nasjonal etterretningsproduksjon. Kripos fikk dette ansvaret 1. juli 2020.

Etterretningsseksjonens rolle i og for beslutningsfora på nasjonalt nivå

Seksjonen orienterer ukentlig Politidirektoratet og bidrar til å gi politidirektøren et unikt situasjonsbilde.

Etterretningsseksjonen ved Kripos har en sentral funksjon også i andre forholdsvis nyetablerte sentre som leverer situasjons- og hendelsesrapportering til strategisk nivå. Det gjelder eksempelvis Nasjonalt etterretnings- og sikkerhetssenter (NESS), som ble opprettet for å styrke evnen til å håndtere sammensatte trusler. Det gjelder også for felles hendelseskoordinering innen cyberdomenet (FCKS), som ble etablert i 2017 for å styrke samarbeidet mellom E-tjenesten, PST og Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM). Dessuten er selvsagt Etterretningsseksjonen ansvarlig for å utarbeide Politiets trusselvurdering (PTV) som er en årlig sammenstilling av alle produktene med forventet utvikling innen enkelte prioriterte og utvalgte kriminalitetsområder.

Avdelingsleder Arvesen ønsket under denne delen av gjennomgangen å gjenta behovet for at politiet får en fast plass i Regjeringens sikkerhetsutvalg (RSU). Etterretningsseksjonen mener at det er nødvendig til tross for at politiet delvis har tilgrensende ansvarsområder med mandatet til NSM. Samtidig understreket avdelingsleder Arvesen at det er svært uheldig at NSM de facto er ansvarlig

for å rapportere på saker som er under etterforskning. Det er derfor viktig at politi- og påtalemyndighet kan være til stede og være en premissleverandør når det gjelder slike saker. NAST har forståelse for Etterretningsseksjonens ønsker og kan være en støttespiller i politiets bestrebelser på å få en fast plass i RSU.

Nærmere om Etterretningsdoktrinen kapittel 6 og om påtalejuristers rolle i etterretningsarbeidet

Seksjonsleder Skjerve redegjorde kort for Etterretningsdoktrinen og rettet fokus mot kapittel 6 om forholdet mellom etterretning og etterforskning. Etterretningsseksjonen og politiinspektør Lund mente at det kan være behov for en revidering fordi den eksisterende doktrinen kanskje er vel passiv i tilnærmingen til etterretningsjussen.

Politiinspektør Lund understreket at det er viktig for god etterretning at påtalejurister er involvert i løpende etterretningsproduksjon. Etterretningsseksjonen har svært god erfaring med at politijurister involveres. Han understreket at det har gitt et løft og god forankring etter at Etterretningsseksjonen knyttet til seg en politiadvokat som er dedikert til Etterretningsseksjonen. Foruten økt kvalitet på etterretningsproduksjonen bidrar det til å øke trygghet ved at legalitetskontrollen styrkes og øker tilliten til kvaliteten på produktene. Politiinspektør Lund mener at det er uheldig at politijurister jevnt over ikke er involvert i etterretningsproduksjonen i politidistriktene, til tross for at Kripos gjentatte ganger har understreket at det både er et ønske om og et behov for slik involvering. Ønsket om og behovet for å ha dedikerte jurister på etterretningsfeltet, kommer også fra lokalt hold i politidistriktene.

NAST er enig at det er viktig at påtale involveres i etterretningsarbeid. Embetet uttrykte også støtte til at man bør vurdere en revisjon av Etterretningsdoktrinen kapittel 6 om forholdet mellom etterretning og etterforskning.

Nærmere om behovet for et mer etterretningsstyrt norsk politi

Etterretningsseksjonen mener at NAST er en viktig støttespiller for å fremheve betydningen av at norsk politi arbeider mer etterretningsstyrt. Både avdelingsleder Arvesen og politiinspektør Lund understreket behovet for at etterretningsarbeidet i større grad enn i dag benyttes i etterforskning. Avdekningen av fiskerikriminalitet i Nord-Norge ble benyttet som eksempel på å vise hvor viktig godt etterretningsarbeid kan være for å avdekke systematisk og samfunnsskadelig kriminalitet. NAST sa seg enig i behovet for mer etterretningsstyrt etterforskning. Både Etterretningsseksjonen og NAST var enige om at det kan være nyttig ytterligere å styrke det gode samarbeidet seg imellom. Et godt tiltak for å intensivere samarbeidet kan være at Etterretningsseksjonen gir embetet halvårslige orienteringer.

Etterrettingsseksjoen mener at NAST kan være en god bidragsyter til at seksjonen får tettere inngrep med Riksadvokaten.

NASTs vurdering av inspeksjonen

Embetet takker for den meget grundige og gode presentasjonen vi fikk under inspeksjonen. NAST har som spesialistembete, stor nytte av informasjonen vi fikk om seksjonenes organisering og arbeid. Embetet inspiserer primært etterforskningsseksjoner ved Kripos som vi har et overordnet ansvar for i påtalesporet. Etterrettingsseksjonen er derimot en nærmest rendyrket politiseksjon. Det innebærer at NAST i mindre grad kan gi direktiver eller evaluere seksjonens organisering eller oppgaveløsning. Det har selvsagt betydning for hvordan NAST inspiserer og rapporterer om Etterrettingsseksjonens arbeid og organisering.

Etter vår vurdering har Etterrettingsseksjonen et omfattende ansvarsområde og viktige oppgaver. Seksjonen er en premissleverandør og et flaggskip for etterrettingsfaget i politi-Norge. Inspeksjonen viser at Etterrettingsseksjonen består av mange dedikerte og motiverte medarbeidere på seksjonen.

Inspeksjonen styrker embetets overbevisning om at Etterrettingsseksjonen spiller en stadig mer sentral rolle i kriminalitetsbekjempelsen i Norge. I en tid der kriminaliteten i stadig økende grad blir grenseløs og hendelser i utlandet kan påvirke kriminelle miljøer i Norge, blir god etterretning enda viktigere. Det fremstår som klart at Etterrettingsseksjonen produserer vesentlig mer informasjon som kan benyttes som grunnlag for oppstart av etterforskning enn det som benyttes. Årsaken til at ikke mer etterrettingsinformasjon benyttes av resten av de lokale politidistriktene kan både skyldes ressursknapphet og kultur. Embetet håper at dette endrer seg slik at resten av politi-Norge i enda større grad enn i dag, benytter seg av god etterretning.

Embetet er enig i at tiden kan være moden for å revidere Etterretningsdoktrinens kapittel 6 om forholdet mellom etterforskning og påtale. Vi mener at inspeksjonen viser at påtalejurister spiller en viktig rolle i etterrettingsarbeidet. Embetet kan også stille seg bak politiets ønske om en fast plass i RSU. NAST ønsker et enda tettere samarbeid med Etterrettingsseksjonen velkommen. Vi ville sette pris på å motta kopier av etterrettingsprodukter og jevnlig orienteringer fra Etterrettingsseksjonen.

Frederik Gunnar Ranke
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gjenpart

Kripos

Postboks 2094 0125 OSLO

Vika,